

Eerlijke belastingen met Luc Stultiens

Israël had twaalf stammen, Jezus kon rekenen op twaalf apostelen en de kroon van Maria zou twaalf sterren tellen. Alle reden om twaalf vragen te stellen aan Luc Stultiens (1993) over rechtvaardige belastingheffing. Luc is Tweede Kamerlid voor GroenLinks-PvdA en woordvoerder belastingen. Welke normen en waarden drukken belastingen voor hem uit en welk prijskaartje moet ons rentmeesterschap over de natuur krijgen? Fiscalist en redacteur Carl Dijkstra ging aan de hand van twaalf vragen met hem hierover in gesprek.

Carl Dijkstra

Wat hebben belastingen met normen en waarden te maken en welke waarden zouden leidend moeten zijn voor ons belastingstelsel?

Belastingen zien op een maatschappelijk (her)verdelingsvraagstuk, waarbij het uitgangspunt zou moeten zijn dat de sterkste schouwers de zwaarste lasten dragen. Met belastingopbrengsten brengen we samen tot uitdrukking wat we collectief belangrijk vinden. Hierbij valt te denken aan onderwijs, armoe-

pelijke uitgaven. Helaas wordt dit principe nog te veel ondermijnd door sommige multinationals en superrijken die met gebruikmaking van dure adviseurs constructies verzinnen waardoor ze effectief veel te weinig belasting betalen. Dat ondermijnt de solidariteit omdat dit niet uit te leggen valt aan de bakker op de hoek die netjes belasting betaalt zonder allemaal fiscale trucs.

Nu is Nederland een belastingparadijs voor deze multinationals. Dat klinkt paradijselijk, maar waarom is het dat niet?

Het is simpelweg niet eerlijk. Nederland is niet voor iedereen een belastingparadijs maar slechts voor een selecte groep bedrijven die dat helemaal niet nodig heeft. Uiteindelijk moet de begroting kloppen en wanneer multinationals via constructies langs de tropische eilanden te weinig belasting betalen, wordt dit uiteindelijk betaald door de 'hardwerkende Nederlander.' Daar komt bij dat het niet te verenigen is met barmhartigheid over de grenzen heen. Winst die niet belast wordt waar die winst feitelijk gemaakt wordt, bijvoorbeeld in ontwikkelingslanden, draagt eraan bij dat die landen nauwelijks belasting kunnen heffen, omdat de

ken van de mazen van de wet en weinig transparantie bieden, horen daar niet bij. Hier ligt natuurlijk niet alleen een taak voor multinationals zelf, maar vooral voor de wetgever: deze fiscale constructies moeten gewoon verboden worden. Een goed vestigingsklimaat is zoveel meer dan alleen een laag belastingtarief. Goed onderwijs, betaalbare zorg, bereikbaarheid, een betrouwbare overheid. Dat moet wel ergens van betaald worden.

Nu wordt vaak gezegd dat de belasting op arbeid onevenredig hoog is ten opzichte van de belasting op vermogen.

Hoe zie jij dat?

Arbeid wordt momenteel te zwaar belast. Dat is onverstandig omdat (extra) werken daarmee ontmoedigd wordt terwijl we iedereen goed kunnen gebruiken. Inkomen uit vermogen, of dat nu verkregen wordt door een vastgoedportefeuille of door beleggingen, wordt daarentegen nauwelijks belast. Dat moet anders.

In welke mate kunnen belastingen bijdragen aan ons rentmeesterschap van de natuur?

Dat begint met het inprijsen van de negatieve effecten op anderen en de

geldstromen via Nederland verdwijnen. Ook dat is onwenselijk. Het is daarom belangrijk dat bedrijven hun 'fair share' betalen in de landen waar ze die winst maken.

Maar wat is een fair share?

Misschien is dat moeilijk te definiëren, maar als bedrijf moet je aan de samenleving kunnen uitleggen wat je doet en hoe je dat doet. Het opzoe-

natuur. Veel producten hebben een te lage prijs waarin de schadelijke effecten niet tot uitdrukking komen. Vervuilers of grootgebruikers van energie of water kunnen nu rekenen op allerlei fiscale voordelen of gemaximeerde tarieven, maar zullen de eerlijke prijs moeten gaan betalen. Zo zouden ook mensen die heel veel vliegen, meer vliegbelasting moeten betalen.

debestrijding of cultuur. Een goed functionerend belastingstelsel draagt bovendien bij aan solidariteit. Solidariteit zou de belangrijkste waarde moeten zijn die ten grondslag ligt aan belastingheffing.

Maar hoe kunnen belastingen bijdragen aan solidariteit?

Door belastingen brengen we samen de kosten op voor onze maatschap-

'Nederland is niet voor iedereen een belastingparadijs.'

12 vragen

Een enkeling berekent een korting op zijn belastingaanslag omdat hij niet wil meebetalen aan de subsidiëring van de fossiele brandstofindustrie. De rechter gaat daar niet in mee. Hoe zie jij dit?

Dat lijkt misschien sympathiek, maar daar kun je niet in meegaan. Sturen op beleid doe je als burger via het parlement. Begrijpelijkerwijs toetsen mensen hun handelen aan hun geweten, maar zolang we regels hebben, past belastingweigering om principiële redenen daar niet bij. In feite kan namelijk iedereen dan om verschillende redenen eigen kortingen bedingen.

Belastingen maken een inbreuk op ons eigendom en grijpen daarmee in op onze vrijheid.

Hoe zie jij dat?

Belastingen belemmeren niet onze vrijheid, ze dragen er juist toe bij dat we vrij kunnen zijn van zorgen omdat met belastingen tal van publieke goederen bekostigd worden. Hierdoor kunnen mensen onderwijs volgen, betaalbare zorg krijgen of hebben ze een vangnet als het even tegenzit in het leven. In een samenleving zonder belastingen is het ieder voor zich en is niemand daadwerkelijk vrij.

Een toeslagenstelsel voor basisvoorzieningen of een basisinkomen voor iedereen?

Het toeslagenstelsel moet in ieder geval op de schop. Het brengt te veel onzekerheid voor mensen mee, het is voor iedereen ingewikkeld en mensen vrezen terugvorderingen zoals in het Toeslagenschandaal. Toeslagen zouden niet nodig hoeven zijn, als de lonen hoger zijn en basisvoorzieningen goedkoper. Het toeslagenstelsel pompt geld rond en werkgevers betalen hun werknemers minder omdat de werknemer dan maar toeslagen moet aanvragen om

rond te komen, waarmee toeslagen in feite functioneren als subsidie voor de werkgever.

Sander Schimmelpenninck betoogt dat hogere erf- en schenkbelasting een manier is om ongelijkheid te bestrijden. Tegenstanders van deze belasting beweren dat dit tot dubbele of driedubbele belastingheffing zou leiden. Hoe zie jij die discussie?

Erfenissen en schenkingen werken ongelijkheid in de hand. Het argument dat het tot dubbele belas-

'In een samenleving zonder belastingen is het ieder voor zich en is niemand daadwerkelijk vrij.'

tingheffing leidt, is niet sterk. Wie een euro verdient, draagt loonheffingen af. Als je die euro vervolgens uitgeeft in een winkel wordt er btw in rekening gebracht. Elke euro die je verdient en uitgeeft, wordt dus al meermaals belast. Dit argument van tegenstanders van de erf- en schenkbelasting wordt dus selectief gebruikt. Wanneer de erf- en schenkbelasting gewijzigd wordt, zou het in ieder geval goed zijn om meer te differentiëren in tarief: stel bijvoorbeeld kleine erfenissen vrij en belast grote erfenissen zwaarder dan nu gebeurt.

Momenteel is de AOW niet inkomensafhankelijk, zoals veel belastingen dat wel zijn. Is het een goed idee om de AOW ook inkomensafhankelijk te maken?

We spreken vaak over de kloof tussen jong en oud, maar er is vooral een kloof tussen rijk en arm. Natuurlijk heb je welgestelde ouderen die de AOW niet nodig hebben en daartegenover mensen die rond moeten

komen van enkel de AOW. Als je daar iets aan wil doen, zou dat via belastingheffing moeten. Dan kunnen we de AOW laten zoals die nu is: betrekkelijk eenvoudig en solidair.

Een aantal superrijken doneert vrijwillig geld aan tal van goede initiatieven waarbij ze menen dat de overheid faalt. Is dat een goed idee?

Natuurlijk is het fijn als superrijken geld doneren, maar het zou nooit in plaats van de overheid moeten komen. Wij hebben als Kamer de democratische legitimiteit om te bepalen hoeveel geld we willen uitgeven en hoeveel belasting we willen heffen. Die macht hoort niet bij de superrijken te liggen. Daarnaast is minstens zo belangrijk als goed doen met geld, is goed doen met tijd. Zet je talenten in voor de goede zaak. Lever een maatschappelijke bijdrage door je in te zetten op een plek waar je de wereld een stukje beter maakt. ●

Luc Stultiens
(eigen foto)

